

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

обов'язкової освітньої компоненти

ЖИВОПИС

для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
2 курс

Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта
Предметна спеціальність	А4.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Спеціалізація	-
Освітня програма	Мистецтво в закладах освіти
ННІ	педагогіки

Автори:
к.п.н. доцент Піддубна Оксана,
викладач Кирилюк Дарина,

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол від «08» квітня 2026 р. № 13

Завідувач кафедри _____ Оксана ПІДДУБНА

Житомир 2026

УДК 75:37.013.42(076.5)

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 10 від «24» квітня 2026 р.)

Рецензенти:

Галина БУЧКІВСЬКА – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Любов КРАЙЛЮК – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

Наталія КОЛЕСНИК – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Піддубна О.М., Кирилук Д.М. Інструктивно-методичні матеріали до організації самостійної роботи з освітньої компоненти «Живопис» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.12 Середня освіта. (Мистецтво в закладах освіти) 2 курс. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 43 с.

© Піддубна О. М., 2026

© Кирилук Д. М. 2026

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	4
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	6
Самостійна робота №1. Короткострокові етюди з натури квітів, листя різних порід рослин. Короткострокові етюди з натури дерев, кущів. Етюди нескладних натюрмортів з квітами, рослинними елементами, предметами побуту різних за матеріальністю, кольором, тоном з передачею простору виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	13
Самостійна робота №2. Тематична композиція на задану тему (наприклад «Міфи та легенди»).	17
Самостійна робота №3. Короткострокові етюди птахів виконані різними живописними матеріалами за уявою. Короткострокові етюди тварин, комах виконані різними живописними матеріалами за уявою.	22
Самостійна робота №4. Етюд натюрморту із 5, 6 предметів побуту насиченої кольорової гама, різних відтінків виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	25
Самостійна робота №5. Етюд натюрморту з 5, 6 предметів приблизної кольорової гама виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	28
Самостійна робота №6. Етюд нескладного натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю, кольором, тоном з передачею простору виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	31
Самостійна робота №7. Етюд натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами виконаний гуашшю (темперою).	34
ЛІТЕРАТУРА	37
ДОДАТКИ	39

ВСТУП

Освітня компонента «Живопис» посідає важливе місце у системі професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво), оскільки забезпечує формування художньо-практичних умінь, необхідних для майбутньої художньо-педагогічної діяльності. На другому курсі особлива увага приділяється поглибленню знань з основ живопису, розвитку колористичного мислення, просторового бачення та здатності до самостійної творчої діяльності.

Зміст освітньої компоненти спрямований на опанування закономірностей живопису, зокрема колористики, композиції, світлотіньового та просторового моделювання форми, а також на вдосконалення техніки роботи з різними художніми матеріалами (акварель, гуаш, темпера). Важливим аспектом є формування вміння передавати об'єм, простір і матеріальність об'єктів, враховуючи умови освітлення, кольорові взаємовідношення та закономірності повітряної перспективи.

Значна роль у структурі навчання відводиться самостійній роботі здобувачів вищої освіти, яка сприяє закріпленню та поглибленню знань, отриманих під час аудиторних занять, розвитку індивідуального художнього бачення та формуванню навичок самостійної організації творчого процесу. Самостійна діяльність передбачає виконання системи навчально-творчих завдань, що спрямовані на поступове ускладнення та розширення художніх умінь.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до робочої програми освітньої компоненти «Живопис» і структуровано з урахуванням змісту навчальних модулів (пейзаж та анімалістичний жанр). Вони містять мету, етапи виконання, методичні акценти, план роботи та очікувані результати для кожного завдання, що забезпечує системність і послідовність навчального процесу.

Система самостійних завдань побудована за принципом поступового ускладнення та охоплює основні напрями навчання живопису на другому курсі, вона включає:

- короткострокові етюди з натури рослинних форм (листя, квіти, дерева, кущі);
- етюди птахів, тварин і комах за уявою;
- тематичну композицію як форму розвитку образного мислення;
- виконання натюрмортів різної складності з акцентом на колористичні, тональні, просторові та матеріальні характеристики.

Початкові завдання спрямовані на розвиток уміння бачити і передавати загальні кольорові та тональні відношення у природі, працювати узагальнено, великими кольоровими масами, що відповідає основним принципам живописного мислення. Короткострокові етюди формують здатність до швидкого аналізу натури, узагальнення форми та передачі її характерних ознак.

Подальші завдання пов'язані з поглибленням знань про закономірності світлотіні як основного засобу моделювання об'єму, а також із формуванням уміння передавати просторові відношення через зміну тону, насиченості та

кольору. Важливим є засвоєння принципів повітряної перспективи, що дозволяє створювати переконливе просторове середовище у живописному зображенні.

Особливе місце посідають завдання, спрямовані на розвиток колористичного мислення: виконання етюдів у насиченій та нюансній кольоровій гамі, вивчення теплохолодних співвідношень, передача кольорових рефлексів та досягнення гармонії кольору. Теоретично це ґрунтується на закономірностях взаємодії кольорів, їх впливу один на одного та залежності від освітлення і середовища.

У процесі виконання натюрмортів здобувачі вищої освіти опановують принципи композиційної організації, навчаються виділяти головне, підпорядковувати другорядне, досягати цілісності зображення та передавати матеріальність предметів (скло, метал, тканина, кераміка тощо) через характер світловідбиття і фактуру.

Виконання тематичної композиції сприяє розвитку образного мислення, творчої уяви та здатності до інтерпретації художнього образу, що є важливим компонентом професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва.

Таким чином, запропонована система самостійних завдань забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, сприяє формуванню професійних компетентностей, розвитку художнього мислення, спостережливості та творчої активності здобувачів вищої освіти.

Методичні рекомендації спрямовані на формування у студентів цілісного художнього бачення, вдосконалення технічної майстерності та підготовку до ефективної художньо-педагогічної діяльності в закладах освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролем. Кожен здобувач вищої освіти має виконати обов'язкові завдання, передбачені інструктивно-методичними матеріалами до лабораторних робіт, методичними рекомендаціями до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, силабусом, навчальною та робочою програмою освітньої компоненти.

Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти оцінюються в балах, відповідно до виду діяльності. Визначений мінімум балів, який необхідно набрати для отримання заліку в III-му та IV-му семестрах, зазначений в робочій програмі навчальної дисципліни.

Показники, що враховуються під час оцінювання

Під час оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з освітньої компоненти «Живопис» враховується комплекс художньо-практичних і професійних умінь, сформованих у процесі виконання лабораторних завдань. Оцінювання спрямоване на визначення рівня володіння студентами основами живопису, здатності застосовувати теоретичні знання на практиці, а також рівня творчої інтерпретації натури.

Основними показниками, що враховуються під час оцінювання виконаних робіт, є:

1. Композиційне рішення роботи. Оцінюється вміння студента професійно розміщувати зображення на площині формату, визначати композиційний центр, дотримуватися пропорцій та гармонійного співвідношення елементів композиції.

2. Правильність побудови та передача пропорцій. Враховується точність конструктивної побудови предметів, передача їхньої форми, пропорцій та просторового розміщення відповідно до натури.

3. Передача об'єму і простору. Оцінюється здатність студента передавати об'ємну форму предметів за допомогою світлотіньових і кольорових відношень, створювати переконливе просторове середовище у композиції.

4. Колористичне вирішення роботи. Враховується правильність визначення кольорових відношень, гармонійність кольорової гами, вміння передавати тональні співвідношення та загальний колористичний стан роботи.

5. Техніка виконання живопису. Оцінюється рівень володіння живописними матеріалами та техніками, акуратність виконання роботи, вміння працювати з аквареллю або іншими художніми матеріалами.

6. Передача фактури та матеріальності предметів. Враховується здатність студента передавати характер поверхні різних матеріалів (тканини, скла, металу, кераміки, природних форм), а також деталізацію та пластичність форми.

7. Цілісність художнього рішення. Оцінюється узгодженість усіх елементів композиції, гармонійність кольорових і тональних співвідношень, а також завершеність живописної роботи.

8. Самостійність і творчий підхід. Враховується активність студента у процесі виконання завдання, здатність до самостійного пошуку художнього рішення, а також прояв індивідуального творчого підходу.

Урахування зазначених показників дозволяє об'єктивно оцінити рівень сформованості художньо-практичних умінь і професійних компетентностей здобувачів вищої освіти у галузі живопису.

Оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з освітньої компоненти «Живопис» (2 курс) здійснюється відповідно до університетської шкали оцінювання та шкали ECTS.

Під час оцінювання враховується рівень сформованості художньо-практичних умінь студентів, зокрема:

- правильність композиційного розміщення зображення на форматі;
- точність побудови форми та пропорцій предметів;
- уміння передавати об'єм, простір і світлотіньові співвідношення;
- рівень колористичного вирішення роботи;
- володіння технікою акварельного живопису та іншими живописними матеріалами;
- здатність передавати матеріальність і фактуру предметів;
- цілісність художнього рішення та рівень творчої інтерпретації натури.

Система бонусів

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах Максимальна кількість балів: 10.

**Критерії оцінювання
Модуль III. Пейзаж.**

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	Т/СР	Т/ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 5	СР		
6	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 6	СР		
7	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 7	СР		
8	2	Тема 21./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
9	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 1	СР		
10	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 2	СР		
11	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 3	СР		
12	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 4	СР		
13	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 5	СР		
14	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 6	СР		
15	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 7	СР		
16	2	Тема 22./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
17	2	Тема 23./ Лабораторне заняття 1	СР		
18	2	Тема 23./ Лабораторне заняття 2	СР		
19	2	Тема 23./ Лабораторне заняття 7			МР
Разом 46		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Критерії оцінювання
Модуль IV. Анімалістичний жанр.

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	Т/СР	Т/ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 1		ЛР	
2	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 2		ЛР	
3	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 3		ЛР	
4	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 4		ЛР	
5	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 5		ЛР	
6	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 6		ЛР	
7	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 7		ЛР	
8	2	Тема 26./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
9	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 1	СР		
10	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 2	СР		
11	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 3	СР		
12	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 4	СР		
13	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 5	СР		
14	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 6	СР		
15	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 7	СР		
16	2	Тема 27./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
17	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 1	СР		
18	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 2	СР		
19	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 3	СР		
20	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 4	СР		
21	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 5	СР		
22	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 6	СР		
23	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 7	СР		
24	2	Тема 28./ Лабораторне заняття 8			МР
Разом 48		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>		90-100	A	Здобувач демонструє високий рівень художньо-практичної підготовки. Композиція роботи чітко організована, пропорції предметів передані точно. Переконаливо передано об'єм, простір і матеріальність об'єктів. Колористичне рішення гармонійне, тональні відношення узгоджені. Студент впевнено володіє технікою акварельного живопису, передає фактуру предметів та особливості освітлення. Робота відзначається цілісністю, виразністю та творчим підходом. Допускаються лише незначні неточності.
		82-89	B	Робота виконана на достатньо високому художньому рівні. Загалом правильно передано пропорції, об'єм і простір. Колірні та тональні співвідношення переважно вирішені правильно. Техніка живопису застосована впевнено, проте наявні незначні недоліки у передачі фактури, деталей або композиційної рівноваги.
<i>Добре</i>	<i>Зараховано</i>			74-81
		<i>Задовільно</i>		64-73
60-63	E			Здобувач демонструє мінімальний рівень сформованості художніх умінь. Робота містить значні недоліки у передачі пропорцій, об'єму та кольорових співвідношень. Композиційна організація слабка, художня виразність недостатня.
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	Робота виконана на низькому рівні. Значні помилки у побудові форми, передачі пропорцій і простору. Колористичні відношення не узгоджені, композиція порушена. Студент частково володіє технікою живопису та потребує повторного виконання завдання.
		1-34	F	Робота не відповідає вимогам навчальної дисципліни. Відсутнє розуміння основ композиції, кольору та світлотіньових відношень. Не сформовані базові навички роботи з живописними матеріалами. Потрібне повторне вивчення дисципліни.

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	М% _n (відсоткове значення модулю навчальної компоненти)
Модуль III	М% _{III} = (40 %)
Сума	100
Модуль IV	М% _{IV} = (100 %)
Сума	100

ЕКЗАМЕН

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

Інформаційний обсяг освітньої компоненти

Модуль III. Пейзаж.

Пейзаж – складова частина картини та самостійний жанр образотворчого мистецтва. Плановість й простір в пейзажі. Закономірність повітряної перспективи. Техніка й технологія в живописі. Акрил. Гуаш. Зображення форм рослинного і тваринного світу. Художники пейзажисти. Повітряна перспектива. Композиційні прийоми і схеми побудови. Залежність зображення між відстанню точки зору та картиною. Архітектурний пейзаж. Марина – морський пейзаж. Пленерний живопис.

Короткострокові етюди з природи квітів, листя різних порід рослин.

Короткострокові етюди з природи дерев, кущів.

Виконання акварельного натюрморту з природи: аудиторний натюрморт з елементами пейзажу, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Тематична композиція на задану тему (наприклад «Міфи та легенди»).

Модуль IV. Анімалістичний жанр.

Анімалістичний жанр, побудова птахів, тварин, комах. Короткострокові етюди птахів виконані різними живописними матеріалами за уявою. Короткострокові етюди тварин, комах виконані різними живописними матеріалами за уявою.

Етюди з природи птахів, тварин виконані різними живописними матеріалами в музеї природи. (акварель, розмір А3).

Виконання акварельного натюрморту з природи: аудиторний натюрморт з чучелом птаха, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з рослинними елементами та 5-6 предметів побуту та драперії, контрастний за кольором на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Етюд натюрморту із 5, 6 предметів побуту насиченої кольорової гама, різних відтінків виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).

Етюд натюрморту з 5, 6 предметів приблизної кольорової гама виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).

Етюд нескладного натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю, кольором, тоном з передачею простору виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).

Етюд натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами виконаний гуашшю (темперою).

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Короткострокові етюди з натури квітів, листя різних порід рослин. Короткострокові етюди з натури дерев, кущів. Етюди нескладних натюрмортів з квітами, рослинними елементами, предметами побуту різних за матеріальністю, кольором, тоном з передачею простору виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	40
2	Тематична композиція на задану тему (наприклад «Міфи та легенди»).	10
3	Короткострокові етюди птахів виконані різними живописними матеріалами за уявою.	8
4	Етюд натюрморту із 5, 6 предметів побуту насиченої кольорової гама, різних відтінків виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	8
5	Етюд натюрморту з 5, 6 предметів приблизної кольорової гама виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	8
6	Етюд нескладного натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю, кольором, тоном з передачею простору виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).	8
7	Етюд натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами виконаний гуашшю (темперою).	8
Всього:		90

Самостійна робота №1.

Тема: Короткострокові етюди з натури квітів, листя різних порід рослин. Короткострокові етюди з натури дерев, кущів. Етюди нескладних натюрмортів з квітами, рослинними елементами, предметами побуту різних за матеріальністю, кольором, тоном з передачею простору виконаний аквареллю, гуашшю (темперою) (40 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати форму, об'єм, простір і матеріальність рослинних об'єктів та побутових предметів засобами живопису; розвинути відчуття кольорових, тональних і теплохолодних відношень, навчитися передавати особливості рослинних форм (пластичність, легкість, фактуру), а також взаємодію об'єктів у просторі; удосконалити навички роботи аквареллю, гуашшю (темперою), сформувати здатність до узагальнення форми та цілісного живописного рішення.

Етапи виконання роботи

1. Аналіз натури та постановка

- Визначити:

- композиційне розміщення об'єктів
- пропорції та форму предметів
- джерело світла
- характер кольорових і тональних відношень

- Виявити головне (композиційний центр)

- Оцінити загальний колористичний стан (теплий / холодний / контрастний)

2. Підготовчі ескізи (за потреби)

- Виконати 2-3 швидкі ескізи:

- композиційні
- тональні або кольорові
- Визначити найвдаліший варіант рішення
- Узагальнити основні маси

3. Конструктивна побудова

- Легко намітити рисунок:

- основні пропорції
- розташування об'єктів

- великі форми
 - Уникати деталізації
 - Зберігати точність і цілісність композиції
4. Закладання загальних тональних і кольорових мас
- Працювати від загального:
 - визначити світлі і темні площини
 - закласти основні кольорові відношення
 - Писати великими плямами
 - Не деталізувати форму на цьому етапі
5. Розробка форми та об'єму
- Уточнити:
 - світло, півтінь, тінь
 - рефлекси
 - падаючі тіні
 - Передати об'єм і матеріальність предметів
 - Враховувати взаємодію кольорів
6. Передача простору
- Виділити:
 - передній, середній, дальній план
 - Передати глибину через:
 - зміну тону
 - зміну насиченості кольору
 - контрастність
 - Узгодити предмети з фоном
7. Узагальнення та гармонізація
- Підпорядкувати всі елементи цілому
 - Усунути зайві деталі
 - Узгодити:
 - кольорові відношення
 - тональні співвідношення
 - Посилити композиційний центр
8. Завершення роботи
- Уточнити деталі (обмежено)
 - Перевірити:
 - цілісність
 - об'єм
 - просторовість
 - гармонію кольору
 - Провести самоаналіз виконаної роботи

Методична примітка: Етапи виконуються послідовно, однак у процесі роботи можливе повернення до попередніх етапів (уточнення тону, кольору, композиції), що є природною частиною живописного процесу.

Працювати від загального до часткового. У процесі виконання етюдів необхідно починати з визначення загальної композиції, основних мас і

кольорових відношень, поступово переходячи до уточнення форми та деталей. Такий підхід відповідає закономірностям академічного живопису, де цілісність зображення є пріоритетною над фрагментарністю. Спочатку визначаються великі площини світла і тіні, співвідношення основних кольорових плям, а вже потім – другорядні елементи. Це сприяє формуванню цілісного бачення природи та уникненню помилок у пропорціях і тональних співвідношеннях.

Уникати зайвої деталізації в короткострокових етюдах.

Короткострокові етюди мають навчальний характер і спрямовані на швидке схоплення основних характеристик природи. Надмірна деталізація порушує цілісність сприйняття та відволікає від головного – передачі загального кольорового і тонального стану. Важливо навчитися узагальнювати форму, працювати широкими мазками, виділяти головне і підпорядковувати йому другорядне. Такий підхід розвиває здатність до швидкого аналізу природи та формує професійну живописну культуру.

Приділяти увагу кольоровим відношенням. Основою живопису є не окремий колір, а співвідношення кольорів між собою. Необхідно враховувати залежність кольору від освітлення, оточення та взаємодії з іншими кольорами. Особливу увагу слід приділяти: тепло-холодним відношенням; насиченості та світлоті кольору; кольоровим рефлексам; гармонії та контрастам. Розуміння цих закономірностей дозволяє досягти живописної переконливості та передати простір і об'єм засобами кольору.

Використовувати різні техніки (акварель – прозорість, гуаш/темпера – щільність). Робота в різних техніках сприяє розширенню художніх можливостей і формує гнучкість мислення.

- Акварель дозволяє передати прозорість, легкість, повітряність, тонкі кольорові переходи, що особливо важливо при зображенні рослинних форм і атмосфери. Вона вимагає продуманості дій, роботи «від світлого до темного» та врахування властивостей паперу.

- Гуаш і темпера дають можливість працювати щільними кольоровими шарами, досягати насиченості кольору, чіткішої форми та активніших контрастів. Вони дозволяють виправляти помилки і будувати форму від темного до світлого. Використання різних технік сприяє глибшому розумінню матеріальності, кольору і фактури зображуваних об'єктів.

Дотримуватися закономірностей світлотіньового моделювання. Передача об'єму базується на чіткому розумінні елементів світлотіні: світла, півтіні, тіні, рефлексу та падаючої тіні. Важливо не лише правильно визначити ці складові, але й передати їх у взаємозв'язку, з урахуванням джерела світла. Це забезпечує конструктивну побудову форми та її переконливість.

Ураховувати просторові відношення (повітряну перспективу). Під час зображення рослинних форм, дерев і натюрмортів необхідно передавати глибину простору через зміну кольору, тону та контрасту. Предмети переднього плану мають більш насичені кольори і чіткі контрасти, тоді як віддалені – більш приглушені, холодні та узагальнені. Це створює відчуття просторовості та цілісності композиції.

Розвивати спостережливість і вміння аналізувати природу.

Ефективність виконання етюдів залежить від вміння бачити характерні особливості об'єкта: форму, пропорції, фактуру, колір. Важливо не копіювати природу механічно, а усвідомлювати її структуру та закономірності, що лежать в основі зображення.

Досягати цілісності живописного рішення. Усі елементи зображення (колір, тон, форма, композиція) мають бути узгоджені між собою і підпорядковані єдиному задуму. Завершений етюд повинен сприйматися як єдине ціле, де жоден елемент не порушує загальної гармонії.

Матеріал: акварель, гуаш, акрил, пастель, акварельні олівці

Формат: А4

Кількість годин: 40

План виконання (40 годин)

1-4 година

Тема: Етюди листя різних порід рослин

- Вивчення форми листя (клен, дуб, береза тощо)
- Визначення:
 - пропорцій
 - силуету
 - кольорових відмінностей
- Виконати 4-6 короткострокових етюдів
- Завдання:
 - передати загальний характер форми
 - працювати великими кольоровими плямами

5-8 година

Тема: Кольорові та тональні відношення в листі

- Виконати 4-6 етюдів
- Зосередитись на:
 - Тепло-холодних відношеннях
 - світлотіні
 - нюансах зеленого кольору
- Передати об'єм листя

9-12 година

Тема: Етюди квітів з природи

- Виконати 4-6 етюдів (окремі квіти)
- Завдання:
 - передати форму пелюсток
 - легкість і прозорість
 - кольорові нюанси

13-16 година

Тема: Квіти у невеликих композиціях

- Виконати 3-4 етюди (квіти у вазі або групі)
- Зосередитись на:

- композиції
- взаємодії кольорів
- передачі об'єму

17-20 година

Тема: Етюди дерев з натури

- Виконати 4-5 етюдів
- Завдання:
 - передати загальну масу крони
 - структуру дерева
 - співвідношення світла і тіні

21-24 година

Тема: Етюди кущів та рослинних мас

- Виконати 4-5 етюдів
- Зосередитись на:
 - узагальненні форми
 - передачі глибини
 - кольоровій різноманітності

25-28 година

Тема: Просторові відношення в пейзажних етюдах

- Виконати 3-4 етюди
- Завдання:
 - передній, середній, дальній план
 - повітряна перспектива
 - зміна кольору і тону в просторі

29-32 година

Тема: Натюрморти з рослинними елементами

- Виконати 3-4 етюди
- Склад:
 - квіти + листя + прості предмети побуту
- Передати:
 - композицію
 - взаємодію кольорів
 - об'єм

33-36 година

Тема: Матеріальність предметів у натюрморті

- Додати предмети різної фактури:
 - скло, кераміка, тканина
- Виконати 2-3 етюди
- Зосередитись на:
 - передачі фактури
 - рефлексах
 - світловідбитті кольору

37-40 година

Тема: Підсумковий натюрморт

- Виконати 1-2 завершені роботи

- Завдання:
 - цілісність композиції
 - гармонія кольору
 - передача простору
 - узагальнення форми
- Провести самоаналіз

Очікуваний результат

- 25-35 етюдів різного рівня складності
- сформовані навички:
 - передачі рослинних форм
 - роботи з кольором і тоном
 - просторового мислення
 - передачі матеріальності
- розвиток цілісного живописного бачення

Самостійна робота №2.

Тема: Тематична композиція на тему «Міфи та легенди», «Мій Житомир», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).
Продовження аудиторної роботи (10 годин)

Мета: Сформувати вміння створювати цілісну тематичну композицію на основі художнього задуму; розвинути образне мислення, уяву та здатність до творчої інтерпретації сюжету; навчитися передавати зміст, настрій і ідею засобами композиції, кольору, тону та форми; удосконалити навички побудови композиції, роботи з персонажами, простором і колористикою.

Матеріал: акварель
Формат: 50 × 60 см
Кількість годин: 10

Етапи виконання

1. Вибір теми та формування задуму

- Осмислення теми («Міфи та легенди»)
- Вибір сюжету (міф, легенда, персонаж)
- Визначення ідеї та настрою композиції

2. Збір матеріалу

- Пошук візуальних референсів
- Вивчення:
 - образів персонажів
 - костюмів, атрибутів
 - середовища (пейзаж, інтер'єр)

3. Ескізування

- Виконання 3-5 варіантів композиції
- Визначення:
 - композиційного центру
 - розміщення фігур
 - загального ритму

4. Вибір кольорового рішення

- Підбір кольорової гами:

- контрастна / нюансна
- тепла / холодна
- Виконання кольорових ескізів

5. Побудова композиції

- Перенесення ескізу на формат
- Визначення пропорцій і простору
- Уточнення форми об'єктів

6. Живописне виконання

- Закладання великих кольорових мас
- Розробка:
 - об'єму
 - світлотіні
 - кольорових відношень

7. Узагальнення та завершення

- Виділення головного
- Узгодження кольору і тону
- Уточнення деталей (обмежено)

8. Аналіз роботи

- Оцінка:
 - композиції
 - виразності
 - цілісності
- Визначення сильних і слабких сторін

План виконання (10 годин)

1-2 година

- Вибір теми, формування ідеї
- Збір матеріалу

3-4 година

- Виконання ескізів (3–5 варіантів)
- Вибір найкращого рішення

5 година

- Кольорові ескізи
- Визначення гами

6-7 година

- Побудова композиції
- Закладання основних кольорових мас

8-9 година

- Розробка форми, об'єму, простору
- Уточнення кольорових відношень

10 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Методична підтримка

- **Композиційні принципи:**
 - цілісність і підпорядкованість елементів
 - наявність композиційного центру
 - рівновага і ритм
- **Художній образ:**
 - важливо передати не лише форму, а й зміст
 - використання символіки та асоціацій
- **Колористика:**
 - колір має відповідати настрою теми
 - враховувати теплохолодні відношення
- **Робота з деталями:**
 - деталі підпорядковуються загальному
 - уникати перевантаження
- **Типові помилки:**
 - відсутність композиційного центру
 - рівномірне заповнення площини
 - слабка ідея або сюжет

Очікуваний результат

- 1 завершена тематична композиція
- сформовані навички: створення художнього образу, композиційного мислення, роботи з кольором і простором
- розвиток творчої уяви

Самостійна робота №3

Тема: Короткострокові етюди птахів виконані різними живописними матеріалами за уявою. Короткострокові етюди тварин, комах виконані різними живописними матеріалами за уявою. (8 годин)

Мета роботи: Сформувати вміння створювати зображення живих організмів за уявою на основі узагальнених знань про їх форму, будову та рух; розвинути образне мислення, уяву та художню фантазію; навчитися передавати характер, пластику, пропорції, рух і матеріальність птахів, тварин і комах засобами кольору та тону; удосконалити навички роботи різними живописними матеріалами (акварель, гуаш, темпера) та швидкого узагальнення форми.

Етапи виконання

1. Аналіз образу (уявний або за пам'яттю)

- Визначити:
 - загальну форму (силует)
 - пропорції
 - характер руху (статика / динаміка)
- Виділити основні конструктивні частини

2. Уявне моделювання образу

- Уточнити:
 - позу
 - положення в просторі
 - характер (спокійний, динамічний, агресивний тощо)

3. Ескізування

- Виконати 2-3 швидкі начерки
- Визначити:
 - композицію
 - розміщення на площині
 - основні маси

4. Закладання кольорових і тональних мас

- Працювати від загального
- Передати:

- загальний силует
- основні кольорові співвідношення

5. Розробка форми та руху

- Уточнити:
 - об'єм
 - характер ліній
 - рух і пластику
- Передати матеріальність (пір'я, шерсть, крила, панцир)

6. Узагальнення

- Підпорядкувати деталі загальному
- Посилити виразність образу
- Зберегти цілісність

7. Завершення та аналіз

- Уточнити деталі (обмежено)
- Оцінити:
 - пропорції
 - динаміку
 - виразність
- Провести самоаналіз

План виконання (8 годин)

1-2 година

Тема: Етюди птахів

- Виконати 4-6 короткострокових етюдів
- Завдання:
 - передати силует і рух
 - узагальнити форму
- Використати різні матеріали

3-4 година

Тема: Етюди тварин

- Виконати 3-5 етюдів
- Зосередитись на:
 - пропорціях
 - пластиці
 - характері

5-6 година

Тема: Етюди комах

- Виконати 4-6 етюдів
- Передати:
 - форму
 - декоративність
 - ритм

7 година

Тема: Узагальнені образи

- Виконати 2-3 більш цілісні етюди
- Поєднати:

- форму
- колір
- характер

8 година

Тема: Підсумкові роботи та аналіз

- Виконати 1 2 завершені етюди
- Провести самоаналіз

Методична підтримка

- **Робота за уявою:**
 - спиратися на попередній досвід і спостереження
 - узагальнювати форму, не копіювати деталі
- **Силует і характер:**
 - головне – виразний силует
 - передача руху важливіша за деталізацію
- **Матеріальність:**
 - пір'я – легкі мазки
 - шерсть – ритмічні штрихи
 - комахи – чіткість і декоративність
- **Різні техніки:**
 - акварель – легкість і прозорість
 - гуаш/темпера – щільність і декоративність
- **Типові помилки:**
 - неправильні пропорції
 - «жорстка» форма без руху
 - перевантаження деталями

Очікуваний результат

- 10-15 короткострокових етюдів
- сформовані навички:
 - роботи за уявою
 - передачі руху і характеру
 - узагальнення форми
- розвиток творчого мислення та фантазії

Самостійна робота №4

Тема: Етюд натюрморту із 5, 6 предметів побуту насиченої кольорової гама, різних відтінків виконаний аквареллю, гуашшю (темперою). (8 годин)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати складні кольорові відношення в насиченій гамі, розвинути відчуття кольорової гармонії та контрастів, навчитися узгоджувати різні відтінки кольору в єдиній композиції; удосконалити навички передачі об'єму, простору та матеріальності предметів засобами живопису; сформувати здатність до узагальнення форми та цілісного колористичного рішення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 5-6 предметів (посуд, тканина, фрукти тощо)
- Визначити:
 - композиційний центр
 - домінуючий колір
 - контрастні та нюансні поєднання
 - джерело світла

2. Ескізування

- Виконати 2-3 композиційні ескізи
- Визначити:
 - розміщення предметів
 - рівновагу композиції
- Виконати 1-2 кольорові ескізи

3. Конструктивна побудова

- Намітити рисунок:
 - пропорції
 - взаємне розташування
- Узагальнити форму без деталізації

4. Закладання кольорових мас

- Визначити загальну кольорову гаму
- Працювати великими кольоровими площинами
- Передати основні кольорові відношення

5. Розробка форми та кольору

- Уточнити:
 - світло і тінь
 - кольорові нюанси
 - рефлекси
- Передати:
 - об'єм предметів
 - матеріальність

6. Передача простору

- Виділити плани
- Узгодити:
 - предмети між собою
 - предмети з фоном
- Передати глибину через колір і тон

7. Узагальнення та гармонізація

- Підпорядкувати всі кольори єдиному рішенню
- Усунути різкі дисонанси
- Виділити композиційний центр

8. Завершення та аналіз

- Уточнити деталі (обмежено)
- Перевірити:
 - цілісність
 - гармонію кольору
 - виразність
- Провести самоаналіз

План виконання (8 годин)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз кольору і композиції

2 година

- Ескізи (композиційні і кольорові)

3 година

- Побудова рисунка
- Закладання загальних кольорових мас

4-5 година

- Розробка об'єму
- Уточнення кольорових відношень

6 година

- Передача простору
- Узгодження предметів

7 година

- Узагальнення
- Гармонізація кольору

8 година

- Завершення роботи
- Самоаналіз

Методична підтримка

Кольорові відношення: працювати не окремими кольорами, а їх співвідношеннями; враховувати тепло-холодні нюанси навіть у насиченій гамі

Насиченість кольору: уникати «брудних» змішувань; зберігати чистоту кольору

Композиція: виділяти головне; уникати рівномірного розподілу уваги

Матеріальність: скло – відбиття і прозорість; тканина – м'якість і складки; кераміка – щільність і світловідбиття кольору

Типові помилки: перевантаження кольором; відсутність єдності гами; слабкий композиційний центр

Очікуваний результат

- 1 завершений етюд натюрморту
- сформовані навички:
 - роботи з насиченою кольоровою гамою
 - передачі об'єму і простору
 - узгодження складних кольорових відношень
- розвиток колористичного мислення

Самостійна робота №5

Тема: Етюд натюрморту з 5, 6 предметів приблизної кольорової гами виконаний аквареллю, гуашшю (темперою) (8 годин)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати тонкі кольорові відношення в межах близької (нюансної) гами, розвинути відчуття кольорової гармонії, навчитися узгоджувати відтінки одного або споріднених кольорів; удосконалити навички передачі об'єму, простору та матеріальності предметів засобами кольору і тону; сформувати здатність до узагальнення форми та досягнення цілісного живописного рішення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 5-6 предметів у близькій кольоровій гамі
- Визначити:
 - домінуючий колір (наприклад: синьо-блакитна, жовто-охриста гама)
 - нюансні відтінки
 - композиційний центр
 - джерело світла

2. Ескізування

- Виконати 2-3 композиційні ескізи
- Виконати 1-2 кольорові ескізи
- Визначити:
 - рівновагу композиції
 - загальну кольорову гаму

3. Конструктивна побудова

- Намітити рисунок:
 - пропорції
 - взаємне розташування
- Узагальнити форму без деталізації

4. Закладання загальних кольорових мас

- Працювати від загального
- Передати:
 - великі кольорові площини
 - основні тональні відношення
- Зберігати єдність гами

5. Розробка форми та нюансів кольору

- Уточнити:
 - світло, півтінь, тінь
 - тонкі відмінності відтінків
- Передати:
 - об'єм предметів
 - матеріальність
- Уникати різких контрастів

6. Передача простору

- Виділити плани
- Передати глибину через:
 - зміну тону
 - зміну насиченості
- Узгодити предмети з фоном

7. Узагальнення та гармонізація

- Досягти єдності кольорового рішення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Виділити композиційний центр (делікатно)

8. Завершення та аналіз

- Уточнити деталі (обмежено)
- Перевірити:
 - гармонію кольору
 - цілісність
 - об'єм і простір
- Провести самоаналіз

План виконання (8 годин)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз кольорової гами

2 година

- Ескізи (композиційні та кольорові)

3 година

- Побудова рисунка
- Закладання кольорових мас

4–5 година

- Розробка об'єму
- Уточнення кольорових нюансів

6 година

- Передача простору
- Узгодження тональних відношень

7 година

- Узагальнення
- Гармонізація кольору

8 година

- Завершення роботи
- Самоаналіз

Методична підтримка

Кольорова гама: використовувати споріднені кольори; працювати через тонкі відмінності

Колористика: уникати різких контрастів; зберігати м'якість переходів

Світлотінь: об'єм передається через тон, а не різкий колір; тіні – більш приглушені

Матеріальність: передавати через характер мазка і тону; не перевантажувати деталями

Типові помилки: «розвал» гама (випадкові кольори); слабка тональна різниця; відсутність композиційного центру

Очікуваний результат

- 1 завершений етюд натюрморту
- сформовані навички:
 - роботи в кольоровій гамі
 - передачі об'єму і простору
 - узгодження кольорових відношень
- розвиток колористичного мислення

Самостійна робота №6

Тема: Етюд нескладного натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю, кольором, тоном з передачею простору виконаний аквареллю, гуашшю (темперою).

Мета роботи: Сформувати вміння передавати тонкі кольорові відношення в межах близької (спорідненої) кольорової гами; розвинути відчуття кольорової гармонії та нюансів; навчитися узгоджувати відтінки споріднених кольорів у єдиній композиції; удосконалити навички передачі об'єму, простору та матеріальності предметів засобами кольору і тону; сформувати здатність до цілісного живописного узагальнення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 5-6 предметів у спорідненій кольоровій гамі
- Визначити:
 - домінуючий колір
 - нюансні відтінки
 - композиційний центр
 - джерело світла
- Оцінити загальний колористичний стан

2. Ескізування

- Виконати 2-3 композиційні ескізи
- Виконати 1-2 кольорові ескізи
- Визначити:
 - рівновагу композиції
 - розміщення основних мас

3. Конструктивна побудова

- Легко намітити рисунок:
 - пропорції
 - розташування предметів
- Узагальнити форму
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових мас

- Працювати від загального
- Передати:
 - великі кольорові площини
 - основні тональні відношення
- Зберігати єдність кольорової гами

5. Розробка форми та кольору

- Уточнити:
 - світло, півтінь, тінь
 - тонкі кольорові переходи
- Передати:
 - об'єм
 - матеріальність
- Працювати нюансно, без різких контрастів

6. Передача простору

- Виділити плани
- Передати глибину через:
 - тон
 - насиченість
 - м'якість контрастів
- Узгодити предмети з фоном

7. Узагальнення та гармонізація

- Підпорядкувати всі елементи єдиній кольоровій гамі
- Усунути дисонанси
- Делікатно підсилити композиційний центр

8. Завершення та аналіз

- Уточнити деталі (обмежено)
- Перевірити:
 - цілісність
 - гармонію
 - просторовість
- Провести самоаналіз

План виконання (8 годин)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз кольорової гами

2 година

- Виконання ескізів

3 година

- Побудова рисунка
 - Закладання кольорових мас
- 4-5 година**
- Розробка об'єму
 - Уточнення кольорових нюансів
- 6 година**
- Передача простору
 - Узгодження тональних відношень
- 7 година**
- Узагальнення
 - Гармонізація кольору
- 8 година**
- Завершення роботи
 - Самоаналіз

Методична підтримка

Нюансна колористика: працювати в межах одного кольору або споріднених відтінків; використовувати плавні переходи

Тональні відношення: головний засіб передачі об'єму; уникати «плоского» зображення

Цілісність: усі кольори підпорядковуються загальній гамі; уникати випадкових яскравих акцентів

Матеріальність: передається через тон і характер мазка; не перевантажувати деталями

Типові помилки: слабкі тональні контрасти; «розсипана» кольорова гама; надмірна деталізація

Очікуваний результат

- 1 завершений етюд натюрморту
- сформовані навички:
 - роботи в нюансній кольоровій гамі
 - передачі об'єму і простору
 - узгодження кольорових відношень
- розвиток колористичного мислення

Самостійна робота №7

Тема: Етюд натюрморту з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами виконаний гуашшю (темперою) (8 годин)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати просторові відношення в натюрморті через чітке розмежування планів; розвинути навички зображення різних матеріалів (скло, метал, тканина, кераміка тощо) засобами живопису; навчитися узгоджувати тональні та кольорові відношення для створення глибини простору; удосконалити вміння працювати гуашшю (темперою), досягаючи щільності кольору, виразності форми та матеріальності предметів.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 4-6 предметів різної матеріальності
- Організувати чіткі плани:
 - передній
 - середній
 - дальній
- Визначити:
 - композиційний центр
 - джерело світла
 - контрастність планів

2. Ескізування

- Виконати 2-3 композиційні ескізи
- Визначити:
 - розташування предметів у просторі
 - співвідношення планів
- Намітити тональні акценти

3. Конструктивна побудова

- Легко побудувати рисунок:
 - пропорції
 - розміщення предметів
- Узагальнити форму

- Не деталізувати
- 4. Закладання загальних тональних і кольорових мас**
- Визначити основні:
 - світлі
 - середні
 - темні площини
- Працювати від загального
- Закласти кольорову основу
- 5. Розробка об'єму та матеріальності**
- Уточнити:
 - світло і тінь
 - рефлекси
- Передати матеріальність:
 - скло – прозорість і відбиття
 - метал – блиск і контрасти
 - тканина – м'якість і складки
 - кераміка – щільність і матовість
- 6. Передача простору**
- Чітко розмежувати плани:
 - передній – контрастніший, деталізованіший
 - середній – помірний
 - дальній – узагальнений
- Передати глибину через: тон, насиченість, різкість
- 7. Узагальнення та гармонізація**
- Підпорядкувати всі елементи композиції
- Узгодити:
 - кольорові
 - тональні відношення
- Виділити головне
- 8. Завершення та аналіз**
- Уточнити деталі (обмежено)
- Перевірити:
 - просторовість
 - матеріальність
 - цілісність
- Провести самоаналіз

План виконання (8 годин)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз просторових планів

2 година

- Ескізи (композиційні та тональні)

3 година

- Побудова рисунка

- Закладання загальних мас

4-5 година

- Розробка об'єму
- Передача матеріальності

6 година

- Передача простору
- Розмежування планів

7 година

- Узагальнення
- Гармонізація

8 година

- Завершення роботи
- Самоаналіз

Методична підтримка

Просторовість: використовувати зміну тону і насиченості; передній план – активніший, дальній – узагальнений

Матеріальність: передавати через характер мазка і контраст; враховувати світловідбиття

Гуаш / темпера: працювати щільними шарами; можливе накладання світлого на темне

Композиція: уникати рівномірного розташування предметів; виділяти головний об'єкт

Типові помилки: «плоский» простір; однакова деталізація на всіх планах; слабка передача матеріальності

Очікуваний результат

- 1 завершений етюд натюрморту
- сформовані навички:
 - передачі простору
 - зображення різних матеріалів
 - роботи з гуашшю/темперою
- розвиток просторового та живописного мислення

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамати. Київ : Вища школа, 2002. 192 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 62 примірників).
2. Кім О. О., Піддубна О. М., Корницька Л. А. Відродження стародавніх мистецьких технік у сучасному світі. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 83, т. 2. С. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-2-6>.
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва. Київ : Кондор, 2006. 200 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 40 примірників).
4. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посіб. / уклад. О. Я. Музика. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
5. Петухова Т. А., Луценко І. В., Піддубна О. М. Особливості розвитку олійного та акрилового живопису в контексті сучасного мистецтвознавства. Вісник науки та освіти. 2025. № 5 (35). С. 2657–2675. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-2657-2675](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-2657-2675).
6. Піддубна О. М. Живопис у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Проблеми освіти. 2019. Вип. 92. С. 111–115.
7. Піддубна О. М., Максимчук А. П. Трансформація мистецької освіти: нові методи викладання живопису, рисунка і композиції для здобувачів вищої освіти в умовах цифрового середовища. Вісник науки та освіти. 2026. № 1 (43). С. 2501–2512. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-2501-2512](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-2501-2512)
8. Піддубна О. М., Суханова Н. В., Дюкарев Т. М. Вплив цифрових технологій на сучасне мистецтво: від цифрових картин до інтерактивних інсталяцій. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 88, т. 2. С. 109–115. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-2-16>
9. Яремків М. Композиція. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 110 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 1 примірника).
10. Smirnova O., Kolisnyk-Humeniuk Y., Yemelova A., Saprykina L., Krasnyuk I., Piddubna O. The problem of introducing advanced competencies for fine arts teachers in Ukraine. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. 2022. Vol. 14, no. 2. P. 284–300.

Додаткова:

1. Альбом художніх робіт здобувачів вищої освіти (освітній рівень: бакалавр, спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво), 015 Професійна освіта (Дизайн)) / авт. вступ. ст. та упоряд. альбому О. М. Піддубна, Н. Є. Колесник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2020. 40 с. : іл. + CD.
2. Гілязова Н. М. Рисунок. Живопис : навч. посіб. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2000. 112 с.
3. Піддубна О. М. Значення начерків у художньо-творчій діяльності майбутніх учителів образотворчого мистецтва з дисциплін «Малюнок» і «Живопис». Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. Житомир, 2016. Вип. 2 (84). С. 107–112.
4. Піддубна О. М. Фахові дисципліни у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва: історичний аспект. Система

підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи : монографія / за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2019. С. 70–79.

5. Піддубна О. М. Формування професійної компетентності вчителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення предметів «Малюнок» і «Живопис» під час виконання начерків. Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика : зб. наук. пр. : у 2 ч. Житомир, 2017. Ч. 1. С. 282–285.

Інтернет ресурси:

1. Oil Painting Tips // Patreon Highlights. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=Vnvh86OMhbs>

2. Portrait Painting Tutorial // A Strategy for Success. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=KerRXbBq8rE>

3. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/>

4. Живопис. [Електронний ресурс] : режим доступу: <https://sites.google.com/site/mistectvografika/zivopis>

5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>

6. Портал: Живопис. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB:%D0%96%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81>

7. Рисунок. Живопис: навчальний посібник / Н.М. Гілязова. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://issuu.com/i.grebeniuk80/docs/>

ДОДАТКИ

Приклади робіт

Приклади робіт

Приклади робіт

Приклади робіт

Приклади робіт

